

renten die ook zeer kansrijk zijn. De Franse Naval Group biedt de Shortfin Barracuda aan en heeft het Nederlandse Royal IHC aan zich verbonden als partner. Het Zweedse Saab Kockums trekt op met het Nederlandse Damen als onderaannemer.

De kosten zullen tussen de 3 miljard en 4 miljard euro liggen voor de aankoop van de vier onderzeeboten. Het onderhoud voor dertig jaar zal ongeveer hetzelfde kosten.

Isbrecht is na jaren wachten zijn geduld nog niet verloren zegt hij: "We verwachten heel snel te kunnen beginnen met bouwen als we de opdracht zouden krijgen." Aan werk geen tekort hier op de werf van Kiel met zijn lange historie. "Onze orderboeken waren al goed gevuld. Voor de oorlog met 14 miljard euro. Nu hebben we een nieuwe wereldorde. Voor ons is dat vanuit zakelijk perspectief goed nieuws."

Dat er sprake is van een waterscheiding zeggen ook buitenlandexperts. "Aan het einde van de Koude Oorlog hebben we onszelf wijs gemaakt dat de eeuwige vrede zou uitbreken en dat we zouden ontwapenen", zegt de diplomaat Christoph Heusgen, die jarenlang kanselier Angela Merkel adviseerde. "We hebben de dienstplicht afgeschafte en we kwamen onze betalingsverplichtingen in de NAVO niet na. Wat wij nu doen, is niet Duitsland herbewapenen, maar inhalen wat jarenlang verwaarloosd is, ook tijdens de regering Merkel", aldus de man die nu als voorzitter van denktank Munich Security Conference een belangrijke stem is.

RHEINMETALL

In de wapenindustrie zijn de plannen watertandend ontvangen. Van de bedrijven die doorgaans de publiciteit schuwen, stelt vooral Rheinmetall zich sinds dit jaar opeens zeer assertief op. Kort na de Russische inval in Oekraïne stuurde de topman meteen een lijst naar het

ministerie van Defensie met alles erop wat zijn bedrijf onmiddellijk kon aanbieden.

Het is allemaal een verschil van dag en nacht vergeleken met een paar jaar geleden. Met president Donald Trump wilden de Verenigde Staten nog duizenden Amerikaanse soldaten uit Duitsland terugtrekken. Duitsland hield zich comfortabel onder de Amerikaanse veiligheidsparaplu al jarenlang niet aan de NAVO-afspraken om 2 procent van het bbp aan defensie uit te geven.

KOPLOPER IN EUROPA

Feit is dat Duitsland nu koploper in Europa wordt met zijn defensie-uitgaven en op de derde plaats komt in de wereld, na de VS en China. Heusgen denkt dat Duitsland een *big spender* blijft. De blik zal op zijn land gericht

blijven, ook bij een eventueel vredesakkoord voor Oekraïne.

"Ik heb veel mensen uit alle werelddelen horen zeggen dat zij hoge verwachtingen hebben van Duitsland, dat het meer verantwoordelijkheid op zich zou moeten nemen, dat het meer betrokken zou moeten zijn bij het oplossen van conflicten, dat het meer aanwezig zou moeten zijn in Afrika, in Latijns-Amerika, in Azië. Ik geloof dat wij veel meer moeten doen om bij te dragen aan de oplossing van conflicten in de hele wereld."

**DUITSLAND
KOMT MET ZIJN
DEFENSIE-
UITGAVEN NU
OP DE DERDE
PLAATS IN DE
WERELD**

BEURSKOERS VERDUBBELD

De Duitse Bundeswehr staat er zo belabberd voor, dat het op peil brengen van de uitrusting vijf tot tien jaar zal duren.

ThyssenKrupp was enige tijd bezig met de voorbereidingen van de verkoop van de defensie-